

«Παντού υπήρχαν ίχνη βίας». Η Γενοκτονία των Ποντίων και η Γενοκτονία της Μνήμης

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

«Παντού υπήρχαν ίχνη βίας»

Η Γενοκτονία τῶν Ποντίων καί ἡ Γενοκτονία τῆς Μνήμης

Ἦδη ἀπό τόν 11ο αἰώνα οἱ Μιλήσιοι ἄρχισαν νά ἀποικοῦν στήν περιοχή τῆς Μαύρης Θάλασσας καί κατόπιν ἱδρυσαν τή Σινώπη (785 π.Χ.), τήν Τραπεζούντα (756 π.Χ.), τήν Κερασούντα (700 π.Χ.) καί ἄλλες πόλεις. Τόν 5ο αἰώνα ὁ ἀρχαῖος Ἕλληνας Ξενοφώντας ἱστορώντας τήν Κάθοδο τῶν Μυρίων στά παράλια τῆς Ποντικῆς Καππαδοκίας, χαρακτήρισε τήν Τραπεζούντα «πόλιν ἑλληνίδα οἰκουμένη ἐν τῷ Εὐξεινῷ Πόντῳ». Ἀπό τόν 1ο κιόλας αἰώνα ὁ Πόντος δέχθηκε τό μήνυμα τοῦ Χριστοῦ ἀπό τόν Ἀπόστολο Ἀνδρέα, ἰδρυτή τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Τραπεζούντας, τῆς Σινώπης, τῆς Ἄμισοῦ καί τῆς Αμάσειας. Μέχρι τόν 15ο αἰώνα οἱ Ἕλληνες τοῦ Πόντου ἀνέπτυξαν πολιτισμό καί ἐμπόριο, διατηρώντας πάντοτε πνευματικές καί οἰκονομικές σχέσεις μέ τόν υπόλοιπο ἑλληνικό κόσμο. Τό 1461 ἡ Τραπεζούντα κατακτᾶται ἀπό τοὺς Ὄθωμανοὺς, ξεκινώντας, ἔτσι, γιά τοὺς Ἕλληνες, μιά περίοδος δεινῶν καί ἐξισλαμισμῶν.

Μέρος πιά τῆς Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, εἶχε τά προνόμια πού δόθηκαν καί στοὺς υπόλοιπους Ρωμιούς, ὑπό τήν πνευματική καθοδήγηση τοῦ Οἰκουμενικοῦ

Πατριαρχείου. Πολλά γεγονότα οδήγησαν σταδιακά στην αλλαγή αντιμετώπισης των Ποντίων από τους Τούρκους, αλλά έδω αναφέρουμε άκροθιγώς μόνον όρισμένα· όταν τό 1821 οί Έλληνες άξίωσαν τήν Έλευθερία τους στήν Πελοπόννησο καί τή Στερεά Ελλάδα, στόν Πόντο ή άλυτρωτική συνείδηση έγινε πιά ένοχλητική· άκολούθησε ή ήττα τοῦ όθωμανικοῦ στρατοῦ στόν ρωσοτουρκικό πόλεμο (1877-1878), όποτε οί Έλληνες τοῦ Πόντου απέκτησαν αύξημένες άπαιτήσεις για έθνική ανεξαρτησία· μετά τόν Μακεδονικό Άγώνα (1908) καί τήν άπελευθέρωση τής βόρειας Ελλάδας, οί Τούρκοι συναισθάνονταν έντονα τή συρρίκνωση τής Αύτοκρατορίας τους.

Μέ τήν εμφάνιση τοῦ κινήματος τῶν Νεοτούρκων τό 1908, οί φωνές για έθνική καθαρότητα έξέφραζαν τή νεοτουρκική άπαίτηση καί προμήνυαν τό δυσοίωνα μέλλον για τίς μή μουσουλμανικές μειονότητες τής Τουρκίας. Ό έπικεφαλής τοῦ πολιτικοῦ γραφείου τής νεοτουρκικῆς τρομοκρατικῆς όργάνωσης Teskilt – Mahsusa καί συνεργάτης τοῦ κόμματος τῶν Νεοτούρκων «Ένωση καί Πρόοδος» δρ Σακίρ Μπαχαντίν, έλεγε χαρακτηριστικά: «Τά έθνη πού άπόμειναν άπό παλιά στήν Αύτοκρατορία μας μοιάζουν μέ ξένα καί βλαβερά χόρτα πού πρέπει νά ξεριζωθοῦν. Νά ξεκαθαρίσουμε τή γή μας. Αύτός άλλωστε είναι καί ό σκοπός τής έπανάστασής μας».

Ύπ' αύτοῦ τοῦ δαιμονικοῦ σκεπτικοῦ, τέθηκε σέ έφαρμογή τό σχέδιο τής άνηλεούς έξόντωσης τῶν χριστιανικῶν λαῶν τής Τουρκίας στά τέλη τοῦ 19ου καί τίς άρχές τοῦ 20οῦ αιώνα. Ό Μουσταφά Κεμάλ (Άτατούρκ) μέ τους Νεοτούρκους, προσεταιριζόμενοι τίς μεγάλες δυνάμεις τής έποχῆς, πέτυχαν νά καταστοῦν πολεμικοί Κολοσσοί, γεγονός πού προκάλεσε καί τήν άλαζονεία τους έναντι τῶν μή μουσουλμάνων κατοίκων τής άχανοῦς χώρας. Άπό τή μιά, ένισχύονταν μέ όπλα άπό τή Γερμανία· άπό τήν άλλη, δέχτηκαν έκατομμύρια ρούβλια, χρυσό, όπλα καί πυρομαχικά άπό τή Σοβιετική Ένωση. Τούτη ή αίματοβαμμένη συμπαιγνία ήταν ό αύτουργός τής ένάρξης καί πραγματοποίησης τής πολλαπλῆς Γενοκτονίας.

Ή κατοπινότερη χιτλερική Γενοκτονία τῶν Έβραίων θεμελιώθηκε μέ κάποια παρανοϊκά ψευδοεπιστημονικά κίνητρα· οί Γενοκτονίες στήν Τουρκία έγιναν χωρίς θεωρητικό υπόβαθρο, άνευ ιδεολογικῆς παρα-λογικῆς, μέ μόνον άπροκάλυπτο στόχο τόν άφανισμό καθετί χριστιανικοῦ. Έτσι ξεκίνησε μιά νέα Γενοκτονία, τουρκικῆς έπίνοιας, πού έκτελέστηκε σέ τρεῖς διαδοχικές φάσεις. Οί θύτες μηχανεύτηκαν κάθε λογῆς μέθοδο για τήν τελεσφόρηση τοῦ έσφορικοῦ σχεδίου τους...

Στήν πρώτη φάση, παρατηροῦνταν «ἀπλῶς» κρούσματα βίας, καταστροφές καί ἀπελάσεις. Ἐπειτα, ἡ θηριωδία κορυφώθηκε διά τῆς συνεργασίας τοῦ Κεμάλ μέ τήν αἰμοδιψή ὕαινα τοῦ Πόντου, τόν ἠγέτη τῶν Λαζῶν, Τοπάλ Ὄσμάν.

Τό 1909 ψηφίστηκε νόμος τῆς Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας πού διάτασσε τούς Χριστιανούς σέ ἐπιστράτευση, δέθεν γιά τόν Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Μέχρι τό 1917 κατατάγηκαν περισσότεροι ἀπό 200.000 Ἕλληνες ἡλικίας μεταξύ 15 μέ 48 ἐτῶν. Αὐτοί στάλθηκαν στά στρατόπεδα συγκέντρωσης («Ἄμελέ ταμπουρῶ»), ὅπου πολλοί πέθαναν ἀπό τά ἐξουθενωτικά κάτεργα πού ὑποβάλλονταν, ἀπό τίς στερήσεις, ἀπό τό κρύο, ἀπό τίς ἀρρώστιες, ἀπό τήν ἐκούσια ἐγκληματική ἀδιαφορία τῶν ἀξιωματικῶν.

Ἀφοῦ οἱ Νεότουρκοι ἄφησαν ἀπροστάτευτο τό Γένος τῶν Ποντίων Ρωμιῶν μέ τήν ἐπιστράτευση τῶν ἀνδρῶν, τό 1914 ἐπιδόθηκαν στήν ἐξόντωση τῶν ἐναπομεινάντων. Συγκέντρωναν τούς γηραιότερους καί τά γυναικόπεδα καί τούς ἐκτόπιζαν στά ἀφιλόξενα βάρη τῆς Ἀνατολίας. Ἐρήμωσαν οἱ ἐλληνικές συνοικίες καί τά χωριά, πού οἱ κάτοικοί τους ὀδηγοῦνταν σέ πολυήμερες ὁδοιπορίες μέ ἀπαγόρευση μεταφορᾶς τροφῆς ἢ στρωμάτων καί χωρίς τοπικό προορισμό. Ἐσκεμμένα, ξεκινούσε ἡ πορεία τόν βαρῦ χειμῶνα μέ μόνον προορισμό τόν θάνατο. Τόν Δεκέμβριο τοῦ 1916, ὁ Ἐθνομάρτυρας Μητροπολίτης τῆς Ἀμάσειας Γερμανός (Καραβαγγέλης) ἔγραψε στόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη ἐκλιπαρώντας γιά βοήθεια: «Τό χιόνι μέχρι τά γόνατα καί τό κρύο τσουχτερό, ἐν τοῦτοις προχωροῦν μέ συνοδεία πολιτοφυλάκων χιλιάδες παιδιά, γυναῖκες καί ἀρρώστοι γέροι πρός τή Σεβάστεια... Οἱ ἀρρώστοι ἐγκαταλείπονται στήν ἄκρη τοῦ δρόμου σχεδόν ὅλοι ξυπόλυτοι, καταδικασμένοι δηλαδή ἐκ τῶν προτέρων σέ θάνατο ἀπό τό ψύχος... Ἀπό τήν Σαμψούντα στάλθηκαν πολιτοφύλακες καί στρατιῶτες ἐναντίων τῶν πλούσιων χωριῶν τῆς περιοχῆς, οἱ ὁποῖοι ἔκαψαν τά χωριά, σκότωσαν γέρους καί παιδιά καί βίασαν γυναῖκες. Ἀκόμα καί τά κορίτσια κάτω τῶν δέκα χρόνων καί γριές πάνω τῶν 80 εἶχαν αὐτή τήν τύχη».

Φόνευσαν Πόντιους προκρίτους, βουλευτές, δημοσιογράφους, καθηγητές, μαθητές καί ἱερεῖς, μετά ἀπό ὑποτιθέμενες δίκες στά «Δικαστήρια Ανεξαρτησίας», ὥστε ὅσοι Ἕλληνες ἐπιζήσουν νά ἀπομείνουν ἀκέφαλοι καί ἀνίκανοι ὅποιας ὀργάνωσης· λεηλάτησαν καί διέλυσαν τά μοναστήρια, ὅπως τίς ἱστορικές Μονές Παναγίας Σουμελᾶ καί Ἁγίου Ἰωάννου Βαζελῶνος· κατέστρεψαν τά ἱερά κειμήλια τῶν ἐκκλησιῶν· αιχμαλώτισαν, βασάνισαν τούς μοναχούς καί τίς μοναχές καί ὀρισμένους τούς σκότωσαν. Ἐξισλάμισαν βίαια τούς Ἕλληνες κατοίκους δεκάδων χωριῶν· ὑποχρέωσαν ἐτσιθελικά Χριστιανές νά παντρευτοῦν μουσουλμάνους· σκότωσαν ἔγκυες γυναῖκες· ἄρπαξαν ἄλλες καί τίς διέφθειραν μέ τίς χυδαίες ὀρέξεις τους, τίς ἔκλεισαν στά σύγχρονα χαρέμια τους καί τούς ἐπέβαλαν νά

κυοφορήσουν τά προϊόντα τοῦ βιασμοῦ· δολοφόνησαν μικρά παιδιά...

Πέραν τῆς γυναικοκτονίας καί τῆς παιδοκτονίας, ἄξιον ἀναφορᾶς εἶναι ἄλλο ἓνα παράφρον σημεῖο. Ἡ παλιά τέχνη τοῦ παιδομαζώματος ἐπαναλήφθηκε. Ὑφάρπαξαν βρέφη ἀπό τή μητρική ἀγκάλη καί τά παρέδωσαν σέ τουρκικές οἰκογένειες. Ἰδρυσαν ὄρφανοτροφεῖα γιά τά παιδιά τῶν Ποντίων πού εἶχαν οἱ ἴδιοι σκοτώσει καί ἐκεῖ τούς παρεῖχαν παιδεία τουρκική καί ἰσλαμική θεολογική μόρφωση.

Ἐπιλεκτική ἡ ἀναφορά στά πάνδεινα πάθη τοῦ ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ, πού δείχνει καταφανῶς πώς οἱ θύτες δέν ἦταν ἄνθρωποι, οὔτε φιλόανθρωποι· ἦταν ὄντα τυφλωμένα ἀπό τά ζωώδη ἔνστικτά τους.

Ἀνατριχιαστικές οἱ πληροφορίες ἀπό τίς πηγές:

Τό 1922 «γυναικόπαιδα εἰκοσιτριῶν ἑλληνικῶν χωριῶν τῆς περιφέρειας Κερασσοῦντος καί ὀκτώ ἑλληνικῶν χωριῶν τῆς περιφέρειας Πουλαντσάκης ἐνεκλείσθησαν ὑπό τῶν στρατιωτῶν τοῦ Τοπάλ Ὀσμάν ἐν ταῖς οἰκεῖαις αὐτῶν, πυρποληθείσαις καί ἀποτεφρώθησαν».

Ἀκόμα κι' ὁ φιλότουρκος σοβιετικός ἀπεσταλμένος στήν Τουρκία Μιχαήλ Φρούνζε, μετά ἀπό ὀρεινή διαδρομή πού ἔκαμε, ἔγραψε: «Στήν κορυφή τοῦ περάσματος συναντηθήκαμε μ' ἓνα караβάνι. Πάνω στό κάρο βλέπω μαυροντυμένες γυναῖκες. Οἱ γυναῖκες καί τά παιδιά τρέμουν ἀπό τό κρύο (...), φοράνε ὄλοι τους κουρέλια. Ἀναστατωμένος, ρωτῶ τόν Τούρκο χιλιάρχο κι' ἐκεῖνος μοῦ ἀπαντᾷ ὅτι πρόκειται γιά ληστές (...). Γιά λίγα λεπτά μείναμε σιωπηλοί καί σκυθρωποί. Παντοῦ ὑπῆρχαν ἴχνη βίας (...). Ποτέ στήν ὑπόλοιπη ζωή μου δέν θά σβήσει ἡ εἰκόνα ἐκείνου τοῦ δρόμου (...), ὁ ἴδιος μέτρησα 58 νεκρούς. Παντοῦ διέκρινα ἴχνη τῆς βίας. Ἀντικρίσαμε τό πτώμα ἑνός ὄμορφου κοριτσιοῦ. Τό κεφάλι ἦταν κομμένο καί δίπλα τό ἓνα χέρι. Σέ ἄλλο σημεῖο διακρίναμε τό πτώμα ἑνός κοριτσιοῦ, περίπου ὀκτῶ ἐτῶν μέ ξανθά μαλλιά. Φοροῦσε μόνον ἓνα πουκάμισο (...). Στή συνέχεια, τό σῶμα του τό διαπέρασε ἡ ξιφολόγχη ἑνός στρατιώτη».

Λόγω ὄλων αὐτῶν, σχηματίστηκαν ἔνοπλες ὀμάδες Ποντίων ἀνταρτῶν, μέ τήν εὐλογία καί καθοδήγηση τῶν ἡρώων Μητροπολιτῶν Τραπεζούντας Χρυσάνθου, Ἀμασειᾶς Γερμανοῦ, Νεοκαισαρείας Πολυκάρπου, Χαλδίας καί Κερασσοῦντος Λαυρεντίου καί τοῦ Ἐπισκόπου Ἀπολλωνιάδος Ἰωακεῖμ. Πανθομολογούμενη ἡ ὑπεροχή τοῦ Νεοτουρκικοῦ στρατοῦ σέ στρατιώτες καί ὀπλισμό, μά ἡ ἑλληνική ψυχή, μαθημένη νά ζεῖ ἐν ἀγωνία καί ἀγώνι, πολεμοῦσε γιά αὐτή τήν ἴδια τή ζωή.

Πέρασε ἓνας αἰώνας ἀπό τήν πολύμοχθη προσπάθεια τῶν Τούρκων νά ἐξολοθρεύσουν ὀτιδήποτε μή τουρκικό ἀπό τήν ἐπικράτειά τους. Ὁ λογιστικός ἀπολογισμός τῆς ἐθνοκάθαρσης ἀριθμεῖ 1.500.000 Ἀρμενίους, 500.000

Όρθόδοξους Σύριους, περίπου 350.000 Άσσυρίους - Χαλδαίους και 1.000.000 Έλληνες της Μικρασίας, του Πόντου, της Καππαδοκίας και της Θράκης (353.000 Ποντίους).

Φαίνεται κιόλας ή διάψευση του θύτη! Στην άσιατική γη πού ποτίστηκε μέ τόσο αίμα προκειμένου νά έπιτευχθει ή έθνική καθαρότητα και ό παντουρκισμός, ζούν σήμερα έλληνόφωνοι μουσουλμάνοι, τουρκόφωνοι Χριστιανοί και κρυπτοχριστιανοί. Η ύπόσταση αυτών δίνει ύπόσταση στην κεκρυμμένη έν τη Τουρκία Ελλάδα!

Η άναγνώριση της Γενοκτονίας των Ποντίων αδελφών μας από τή Βουλή των Έλλήνων και τήν Κυπριακή Δημοκρατία είναι άδιαμφισβήτητα καρφι στό μάτι της γείτονος χώρας. Άλλά πάλιν, ό μικρόνοος έλλαδισμός και ό άστεϊος νεοσύστατος νεοκυπρισμός πλήττουν τήν έθνική μνήμη· ή άδιαφορία και τά διαχρονικά πολιτικά τερτίπια ένισχύουν τήν έπιχείρηση έξόντωσης της μνήμης. Αρχής γενομένης από τό 1932 (δέκα χρόνια μετά τίς Γενοκτονίες), όταν ό τότε πρωθυπουργός της Ελλάδος πρότεινε τόν ήγέτη των σφαγών Μουσταφά Κεμάλ για τό Νόμπελ Ειρήνης, μέχρι και τίς μέρες μας, πού ή όποιαδήποτε ιστορικά τεκμηριωμένη σχετική άναφορά χαρακτηρίζεται φανατισμός από πλήθος καλοθελητών.

Έθνικισμός δέν είναι νά θυμᾶται κανείς τίς άπανθρωπιές και τίς θηριωδίες· έθνικισμός είναι νά τίς πράττει κανείς. Γι' αυτό και οι ύγιως σκεπτόμενοι, άκολουθοϋν έπακριβώς εκείνο πού όριζουν ψηφίσματα διεθνών όργανισμών και νόμοι πολλών κρατών: ή άρνηση της Γενοκτονίας άποτελει τό τελικό στάδιό της, διότι προωθει τήν άτιμωρία για τούς δράστες και αφήνει άνοικτό τό πεδίο για μελλοντικές γενοκτονίες. Η γνώση της ιστορίας δέν είναι έγκλημα, είναι καθήκον. Όπως εύκολα και δίχως άπαγορευτικές άναστολές κοπτόμαστε για τό ναζιστικό όλοκαύτωμα των Έβραίων, έχουμε τήν ίδια και παραπάνω ευθύνη νά μιλοϋμε, νά γράφουμε και νά διεκδικοϋμε δικαίωση για τή Γενοκτονία των Ποντίων. Είναι χρέος όλων για νά προστατέψουμε τόν κόσμο μας από τήν επανάληψη τέτοιων έγκλημάτων.

Αίωνία ή μνήμη των Ποντίων έθνομαρτύρων! Άς είναι έλαφρύ τό χῶμα πού τούς φιλοξενει, όπου κι' άν τούς άφησε άταφους ή λαίλαπα του άλλου Άττίλα.

Βιβλιογραφικές Πηγές:

(1) Θεοφάνης Μαλκίδης, «Η Γενοκτονία των Έλλήνων», Έκδ. Αίγαίον, Λευκωσία 2010.

(2) Ιστορικό Λεύκωμα «Πόντος. Ο Ποντιακός Έλληνισμός», National Geographic, 2010.

(3) Βλάσης Αγτζίδης, «Έλληνες τοῦ Πόντου. Ἡ Γενοκτονία ἀπό τόν τουρκικό ἔθνικισμό», Ἐκδ. Ἑλληνικές Ἐκδόσεις Ἀ.Ἐ., Ἀθήνα 2007.

19 Μαΐου

Σήμερα εἰς τήν Τουρτζιάν εἶναι γιορτή μιάλη,
γιατί ἐκόψασιν πολλῶν Ἑλλήνων τό κεφάλι.
Κάμετε μιάν ἐξίσωσιν, τρακόσια ἐπί χίλια.
Τόσες ἐκλάψαμεν ψυχές τζι' ἀνάψαμεν καντήλια.
Θερκόν ὁ ὄχλος ποίησεν τζειν' τήν Γενοκτονίαν.
Γένος Ρωμιῶν ἐστείλασιν μεγάλην ἐξορίαν.
Ἐκάψασιν τά ἔχει μας, ρίψαν τέσ ἐκκλησιές μας
τζι' ἐσπείραν ἀγανάχτησιν μέσα εἰς τέσ ψυχές μας.
Νομίζουν πώς ἐσβήσασιν τούς Ἑλληνες στόν Πόντον;
Θά ἔβρουν λινοπάμπακους συµμεταξύ τῶν ζώντων.
Στήν Παναγίαν Σουμελᾶ γίνεται Λειτουργία
τζι' ὅπου δικλίσουν ἔννα δοῦν ἑλληνικά μνημεῖα.
ΜΝΗΜΕΙΟΝ θά πεῖ πώς «ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ», θά πεῖ πώς «ΕΧΩ ΜΝΗΜΗ»,
θά πεῖ «ΔΕΝ ΞΙΛΕΙΦΤΗΚΑΜΕΝ», θά πεῖ πώς «ΕΙΜΑΙ ΖΥΜΗ».
Προζύμιν τῆς ἐλευθεριᾶς νά ἔχουμεν στήν ψυχὴν μας.
Τζι' ἔννα πολλύνει. Ἄς ἔχουμεν ὀρπίδαν στήν ζωὴν μας.

Ευδόκιος Δημητρίου, Θεολόγος.

Λευκωσία, Δευτέρα, 18 Μαΐου 2015.

Πηγή: churchofcyprus.org.cy